

TANTÁRGY: 71b ANALÍZIS FORMATAN**ALAPSZAK MEGNEVEZÉSE: ÉNEK ZENE****VÉGZETTSÉGI SZINT: ALAPFOKOZAT (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)**

Felelős szervezeti egység: Karvezetés, Zenei Elméleti és Kórus Tanszék

TANTÁRGYFELELŐS: **Vidovszky László** egyetemi tanár

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

A tárgyat oktató: **Vidovszky László** egyetemi tanár

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

A tárgyat oktató: **Dr. Kamp Salamon** egyetemi docens

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

A tárgyat oktató: **Halász Ágnes** főiskolai docens

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

A tárgyat oktató: **Dr. Keresztes Nóra** egyetemi adjunktus

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

Kreditérték: 2

Oktatott félévek száma: 2

Heti óraszám: 2

Értékelés módja: gyakorlati jegy

Kötelező**01. A SZAKINDÍTÁSI DOKUMENTUMOKBAN TALÁLHATÓ TANTÁRGYLEÍRÁS:**

A zeneelméleti ismeretek gyakorlati alkalmazása, az előadói munkára való felkészülés legfontosabb fázisa az analízis. A tantárgy az elemzés általános módszereibe vezet be. Szabadon választott művek elemzésén keresztül ismerteti meg az analízis kínálta lehetőségekkel. A tárgy célja a zeneelméleti ismeretek gyakorlatba történő átültetése. Az elemzendő művek mindenekelőtt a napi gyakorlatban játszott kompozíciók, elsősorban a klasszikus - ideértve a XX. századi zene előadói standardéhoz tartozó komponistákat is - szerzők munkái. Az elemzés iránya nem a zeneelméleti stúdiumok során már megismert általános szerkezeti-formai összefüggések vizsgálata, hanem az egyes művekben megjelenő sajátosságoknak a kutatása. Az analízis lehetséges szempontjait egyes művek részletes vizsgálata révén mutatja be a kurzus. Ez idő alatt elsősorban a korábban külön-külön tárgyalt zeneelméleti szempontok (összhangzattan, formatan, stb.) vagy elszigetelt és elvont fogalomként kezelt zenei kategóriák <dallam>, <kíséret>, <homofónia>, <polifónia> összefüggéseit és egymásrataltságát vizsgáljuk. A tantárgy felvétele feltételezi az általánosan használt zenei terminus technicusok és zeneelméleti fogalmak szabatos ismeretét, gyakorlott alkalmazását és felismerését kotta és hallás alapján is. Az órákon közösen végzett elemzésekkel párhuzamosan otthoni munka formájában, kezdetben közösen megadott részletek elemzése révén, majd önállóan végzett analízis segítségével sajátítja el a hallgató az elemzés praxisát.

Irodalom:

- Arnold Schönberg: A zeneszerzés alapjai

02. A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJA ÉS SPECIFIKUS CÉLKITŰZÉSEI, VALAMINT A MEGSZERZENDŐ KOMPETENCIÁK FELSOROLÁSA.

A hallgató az európai műzene alkotásainak vizsgálata során a zenetörténet elmúlt évszázadainak legjellemzőbb formái megoldásaival találkozik. A műelemzés célja, hogy részletező, távolabbi összefüggéseket is megértő analitikus készség alakuljon ki, bő ismeretanyag halmozódjon fel az egyes zenetörténeti korszakok valamint stílusok gyakorlatával kapcsolatban - ezzel mintegy kritikai alapot nyújtson az előadói praxisához. Ezen elsődlegesnek tartott célok mellett a forma kottakép alapján, illetve hallás után történő követése készségének fejlesztése is a célkitűzések közé tartozik.

Tananyag

A barokk és a bécsi klasszikus formavilág: összeállítós, fejlesztéses és vegyes elvű formák. „Szonáta-elv“: szonátaformák, szonátarondó.

03. FELTÉTELEZETT TUDÁSANYAG, ELŐKÉPZETTSÉGI SZINT:

A vonalrendszerben való biztonságos eligazodás, az alapvető zeneelméleti fogalmak (kvintkör, kvintoszlop, előjegyzések, modusok, hangnemek, stb.) ismerete; tonalitásérzék és harmóniahallás; jó íráskészség; összhangzattani előtanulmányok haladó szinten.

04. A TANTÁRGY TARTALMA ÉS SZEMESZTERENKÉNTI BONTÁSA ILL. A SZEMESZTERENKÉNT 15 HETES ANNOTÁCIÓ

Ismerkedés a barokk és a bécsi klasszika jellegzetes formatípusaival és műfajaival: művek és műrészletek órai, illetve otthoni – önálló – elemzése, formahallás kialakítása.

1. szemeszter: bécsi klasszika

- A periódusok/1.
- A periódusok/2.
- A periódusok/3.
- Egyszerű kéttagú formák
- Egyszerű háromtagú formák
- Az összetett háromrészes forma/1.
- Számonkérés/1.
- Az összetett háromrészes forma/2.
- Az összetett háromrészes forma/3.
- Az összetett háromrészes formából származtatható formák
- A bécsi klasszikus rondóformák
- A bécsi klasszikus variációsorozat
- Számonkérés/2.

2. szemeszter: bécsi klasszika – folytatás, barokk

- BÉCSI KLASSZIKA
- A szonátaforma/1.
- A szonátaforma/2.

A szonátarondó/1.
A szonátarondó/2.
BAROKK
A szonátaforma barokk előzményei/1.
A szonátaforma barokk előzményei/2.
Számonkérés/1.
Polifon formák/1.
Polifon formák/2.
A barokk rondó és a ritornell forma
Variációs formák a barokkban
Hangszertörténet
Számonkérés/2.

05. ÓRARENDI-OTTHONI TERHELÉS ARÁNYA:

Heti 2 órás gyakorlati foglalkozás, mely további max. heti kb. 1 órai otthoni munkát követel meg. Az otthoni leterheltség az elemzések elkészítésére fordítandó időt jelenti.

06. SZEMESZTER ALATTI ELLENŐRZÉS MÓDJA:

Házi dolgozatok és zárthelyi írásbeli dolgozatok értékelése.

07. VIZSGAKÖVETELMÉNYEK ILLETVE SZIGORLATI TÉTELSOROK, VAGY ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK:

Írásbeli:

Bécsi klasszikus szemelvény formai elemzése

Szóbeli:

FORMATAN: A periódus; Az egyszerű két- és háromtagú formák; Az összetett háromrészes forma alapesete, fajtái és fejleményei; A rondóformák (a középkortól a bécsi klasszikáig); A ritornell-forma; A variációs formák (a bécsi klasszikáig); A bécsi klasszikus szonátaforma és módosulásai, valamint előzményei a barokk korban; A szonátarondó és lehetséges módosulásai; A barokk polifon formák; Barokk ciklikus formák; Bécsi klasszikus ciklikus formák; Mise, motetta, madrigál

Prima vista formai elemzés

08. A KÖTELEZŐ, ILLETVE AJÁNLOTT JEGYZETEK /IRODALOM JEGYZÉKE:

Gárdonyi Z.: *Bach fúgaszerkesztő művészete*
 Gárdonyi Zoltán: *J. S. Bach kánon- és fúgaszerkesztő művészete*
 Palisca: *Barokk zene*
 Donington: *A barokk zene előadásmódja*
 Frank O.: *A funkciós zene harmónia- és formavilága*
 Frank O.: *Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében*
 Gárdonyi Zoltán: *Elemző formatan (A bécsi klasszikusok formavilága)*
 Charles Rosen: *A klasszikus stílus*
 John Henry van der Meer: *Hangszerek az ókortól napjainkig*
 (ford.: Karasszon Dezső) /Zeneműkiadó Bp, 1988./
 Darvas Gábor: *Évezredek hangszerei* /Zeneműkiadó Bp, 1961./
 Tarnóczy Tamás: *Zenei akusztika* /Zeneműkiadó Bp, 1980./
 Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: *Zenei lexikon*, átdolgozott új kiadás
 Brockhaus-Riemann: *Zenei lexikon*; Zeneműkiadó Budapest
The New Grove Dictionary of Music and Musicians; London 2002
Die Musik in Geschichte und Gegenwart; Bärenreiter Verlag, Kassel und Basel

09. A TANTÁRGY TÁRGYI SZÜKSÉGLETEI ÉS ELLÁTOTTSÁGA:

Kényelmes padokkal, székekkel; jól felhangolt, kiegyenlített billentésű zongorával; táblával és komplett lejátszóberendezéssel ellátott terem.

10. TANTÁRGYI VONATKOZÁSÚ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK KUTATÁSOK KÖVETÉSÉNEK MÓDSZERE:

Szakirodalom folyamatos figyelemmel kísérése, az új kutatási eredmények ill. pedagógiai módszerek követése, továbbképzéseken, szimpóziumokon, konferenciákon való részvétel.

11. A TÁRGY MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI MÓDSZEREI, FEJLESZTÉSI POLITIKÁJA:

Szakirodalom folyamatos figyelemmel kísérése, az új kutatási eredmények ill. pedagógiai módszerek követése, továbbképzéseken, szimpóziumokon, konferenciákon való részvétel.

12. KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

Ld. 07. pontban